

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Tdo/31/2021
Identifikačné číslo spisu: 3220010048
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Piovartsy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:3220010048.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Piovartsyho a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Dany Wänkeovej v trestnej veci obvineného F. U. pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Tr. zák., o dovolaní obvineného F. U. podanom prostredníctvom obhajcu Pavla Trnku proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 25. júna 2020, sp. zn. 2To/56/2020, na neverejnom zasadnutí konanom 28. februára 2022, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného Stanislava Mokráňa sa odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bánovce nad Bebravou z 29. apríla 2020, sp. zn. 3T/14/2020 bol obžalovaný F. U. uznaný za vinného zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

od presne nezisteného dňa v roku 2018 do 16. apríla 2019 v mieste svojho trvalého bydliska v bytovom dome č. XX v obci Y. spôsobil fyzické a psychické utrpenie svojej matke U. U. tým spôsobom, že jej počas hádok, ktoré sa opakovali aj počas nočných hodín, vulgárne nadával slovami "vstávaj kurva, vstávaj", "sviňa", "ty kurva špinavá, toto si nemala robiť, to ti nezabudnem nikdy" a inými, pričom poškodená U. U. pri niektorých hádkach vyšla z bytu na chodbu bytového domu, kde na obvineného kričala, aby prestal a nechal ju tak, kam za ňou vyšiel pokračoval vo vulgárnych nadávkach voči jej osobe a žiadal ju, aby sa vrátila do bytu, sácal do poškodenej a nadával jej, že chodí pomaly s barlou a túto jej v jednom prípade vyhodil z okna bytu na ulicu, vyhrážal sa jej zabitím slovami "piča stará, postav sa zo zeme, lebo ťa zabijem", teda spôsobom, ktorý mohol u poškodenej vzbudiť dôvodnú obavu o svoj život a zdravie, opakovane ju presne nezisteným spôsobom fyzicky napádal, v dôsledku ktorých útokov poškodená U. U. utrpela viaceré modriny na rôznych častiach tela, najmä v oblasti tváre, líc, zápästí a kľúčnych kostí, čím v poškodenej U. U. vyvolával strach a stres a spôsobil jej ťažké príkorie.

Za tento trestný čin bol obžalovaný F. U. odsúdený podľa § 208 ods. 1 Tr. zák., s použitím § 42 ods. 1 a § 41 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. s prihliadnutím na § 38 ods. 4, § 37 písm. h) Tr. zák. na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 4 (štyri) roky a 8 (osem) mesiacov a podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. bol

zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Zároveň podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. súd zrušil výrok o treste odňatia slobody 8 (osem) mesiacov, ktorého výkon bol podmienčne odložený na skúšobnú dobu 18 (osemnásť) mesiacov za súčasného uloženia probačného dohľadu nad správaním obžalovaného v skúšobnej dobe z rozsudku Okresného súdu Bánovce nad Bebravou z 21. októbra 2019, sp. zn. 3T/31/2019, právoplatného dňa 22. augusta 2019, ako aj ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo uznesením stratili podklad.

Proti rozsudku okresného súdu podal obvinený odvolanie.

Krajský súd v Trenčíne uznesením z 25. júna 2020, sp. zn. 2To/56/2020 podľa § 319 Tr. por. odvolanie obvineného ako nedôvodné zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu podal obvinený F. U. prostredníctvom obhajcu Pavla Trnku dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. k) Tr. por.

Úvodom zrekapituloval priebeh doterajšieho konania. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k) Tr. por. uviedol, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že právoplatným rozhodnutím Okresného úradu Odbor všeobecnej vnútornej správy Bánovce nad Bebravou z 01. augusta 2019 sp. zn. OU-BN-OVVS-2019/003965 bol uznaný vinným a postihnutý za priestupok proti občianskemu spolužitiu podľa § 49 ods. 1 písm. e) Tr. zák. na tom skutkovom základe, že na rovnakom mieste a v rovnakom čase ako sa mal dopustiť zločinu podľa § 208 ods. 1 písm. a) Tr. zák. a vo vzťahu k tej istej poškodenej U. U. jej pod vplyvom alkoholu opakovane robil schválnosti tým, že aj napriek jej upozorneniam v byte fajčil. Pripomenul znalecký posudok a výpoveď znalca PhDr. R. V., z ktorých vyplynulo, že u poškodenej zistil stres ako jeden zo znakov týrania, ktorý spôsobovalo jeho heteroagresívne správanie pod vplyvom alkoholu a beznádejnosť jej snahy, aby s požívaním alkoholu a správaním s tým spojeným, prestal. To jej spôsobovalo preťaženosť, únavu a celkovú vyčerpanosť. Nakoľko súčasťou uvedeného bolo aj konanie v rámci spomínaného priestupkového konania, a teda vzhľadom na čiastočnú totožnosť konaní, ako aj ich následku je podľa jeho názoru daná prekážka veci už rozhodnutej, pričom poukázal na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva, najvyššieho súdu a na odôvodnenie svojho odvolania pred súdom druhej inštancie.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. uviedol, že trestné oznámenie poškodenej, ako aj obstaranie ďalších dôkazov na účely začatia trestného stíhania považuje za evidentne nezákonné, čo podľa jeho názoru sa podpísalo na zákonnosti celého ďalšieho dokazovania vrátane dôkazov, ktoré vykonal prvostupňový súd po podaní obžaloby. Pripomenul návrh Okresného riaditeľstva PZ Obvodné oddelenie PZ Bánovce nad Bebravou z 18. apríla 2019 ČVS:ORP-78/BN-BN-2019 adresovaný Okresnému riaditeľstvu PZ Odbor kriminálnej polície Bánovce nad Bebravou, z ktorého vyplýva, že z výsluchov poškodených a svedkov pre prečiny podľa § 360 ods. 1 a § 359 ods. 1 Tr. zák. vyplynulo podozrenie zo spáchania zločinu podľa § 208 ods. 1 Tr. zák., a preto bola časť spisového materiálu predložená príslušnému orgánu. Ako prílohy boli označené kópie výpovedí svedkov a poškodených. Poukázal na porušenie § 132 ods. 2 Tr. por. podľa ktorého je zakázané zisťovať skutočnosti, ktoré nesúvisia s konkrétnym trestným stíhaním, čo podľa neho vyplýva zo zápisníc z výsluchov K. U., R. X., F. T. a M. T.. Ako príklad uviedol svedkyňu R. Á., ktorá podľa neho bola vypočutá k otázkam, ktoré nesúviseli s predmetom veci. Ďalej polemizoval, že ak je možné veriť údajom v zápisniciach o výsluchoch K. U., R. X. a M. T., tieto boli vypočúvané 18. apríla 2019, teda deň potom, ako vypovedala U. U. v čase od 9.10 do 10.30 hod. na Obvodnom oddelení PZ Bánove nad Bebravou, kam sa dostavila bez predvolania a podala na neho do zápisnice trestné oznámenie. Trestné oznámenie bolo zaevidované pod ČVS:ORP-77/BN-BN-2019, teda časovo skôr, ako trestná vec vedená pre prečiny podľa § 360 ods. 1 a § 359 ods. 1 Tr. zák. V spise sa však na č. l. 296 nachádza úradný záznam, podľa ktorého poverený príslušník PZ telefonicky preveroval podozrenie zo spáchania domáceho násillia proti poškodenej u sestričky jej ošetrojúceho lekára 17. apríla 2019 o 9.15 hod., a teda v čase kedy poškodená iba začala vypovedať v súvislosti s podaním trestného oznámenia a súčasne aj v čase pred výsluchom svedkýň, z ktorých výsluchov takéto podozrenie malo vyplynúť. Avšak úradný záznam o

tomto telefonáte je prítom vyhotovený pod sp. zn. ČVS: ORP-78/BN-BN-2019, ktorý sa jeho obsahom tohto podozrenia vôbec netýka. Podľa neho poškodená prítom opakovane vypovedá, že žiadne trestné oznámenie ani nechcela podávať, sama sa na políciu nedostavila a príslušníci polície prišli za ňou domov a odviezli ju na políciu, zamkli jej byt a kľúče jej vrátili až pri odchode z policajného útvaru.

Pripomenul odôvodnenie prvostupňového rozsudku, kde svedkyne M. T. a Zuzana Mikušová potvrdili, že sa im poškodená pri vzájomnom rozhovore mala zdôveriť, že sa k nej správal zle a použil proti nej násilie. Svedkyňa M. T. na hlavnom pojednávaní z 29. apríla 2020 uviedla, že poškodená mala potvrdiť jeho správanie v čase, keď boli spolu na polícii, pričom svedkyňa R. X. potvrdila, že u poškodenej videla zranenia práve keď bola na polícii podať trestné oznámenie, pričom to potvrdzuje aj výpoveďou na hlavnom pojednávaní z 1. apríla 2020. Rovnako potvrdzuje, že poškodenú na políciu doviezli policajti. Z porovnania označených dôkazov možno podľa neho vyvodit' iba dva alternatívne závery. Ak U. U.Á. bola vypočúvaná v súvislosti s podaním trestného oznámenia 17. apríla 2019, ako to vyplýva zo zápisnice, nemohla sa so svedkyňami M. T., K. U. a R. X. na polícii stretnúť, keďže tie tam boli až o jeden deň neskôr, a potom platí, že rozsudok sa opiera o nepravdivé výpovede. Alebo U. U. trestné oznámenie z 17. apríla 2019 nepodala, čo preukazuje ním spomínané porušenie zákona v štádiu pred začatím trestného konania. To, že trestné oznámenie z 18. apríla 2019 nepodala poškodená dobrovoľne, ale pod tlakom polície, vyplýva podľa jeho názoru z výpovede poškodenej a nepriamo z výpovede svedkyne M. T., pričom tento záver možno vyvodit' aj zo znaleckého posudku PhDr. R. V., keďže podanie trestného oznámenia poškodenu z vlastnej vôle nekorešponduje so závermi znalca o jej výrazne ochranárskom správaní. Ešte menej pravdepodobný je preto aj záver, že trestné oznámenie sa rozhodla podať čase, kedy už bol zadržaný pre trestnú činnosť, ktorej som sa dopustil proti M. T., K. U., R. X. a F. T..

Následne poukazoval na angloamerickú doktrínu „ovocia z otráveného stromu“ a uviedol, že prokurátor vo vyjadrení sa k odvolaniu správne poukázal na to, že táto doktrína nie je v rozhodovacej praxi súdov SR prijímaná bezvýhradne, keďže nie každá nezákonnosť či procesný nedostatok sa zákonite musí podpísať pod zákonnosť nadväzujúceho dôkazu a rozhodnutia vo veci. Preukázateľne nezákonný postup v súvislosti s obstaraním trestného oznámenia od poškodenej (podľa § 119 ods. 2 Tr. por. je trestné oznámenie jedným z dôkazných prostriedkov, ktorého obsah slúži ako dôkaz na objasnenie veci), ako aj v rozpore s § 132 ods. 2 Tr. por. vykonané výsluchy svedkýň, ktoré viedli k začatiu trestného stíhania a vzneseniu obvinenia sa totiž podpísali pod zákonnosť následne v prípravnom konaní a pred súdom vykonané výsluchy tak poškodenej ako aj svedkýň Ing. K. U., M. T. a R. X., pričom tieto súd pokladal za rozhodujúce. Svedkyne sa podľa neho ohľadne svojich následných výpovedí po vznesení obvinenia a pred súdom cítia byť viazané tvrdeniami, ktoré vo vzťahu k jeho konaniu, uviedli vo výpovediach v inej trestnej veci, v ktorej boli sami poškodené jeho konaním kvalifikovaným ako prečin podľa § 360 Tr. zák., keďže subjektívne môžu mať obavu z prípadného trestného stíhania, ak by následne vypovedali inak.

Je toho názoru, že prvostupňový, ani odvolací súd sa s jeho námietkou o začatí trestného stíhania a nezákonnosti dôkazov nevysporiadali s výnimkou stručnej a všeobecnej zmienky o nedostatku znakov identickosti jeho konania voči poškodenej, za ktoré bolo riešené v konaní pred Okresným úradom v Bánovciach nad Bebravou vedenom pod sp. zn. OU-BNOVV S-2019/003965 s konaním vedeným proti nemu podľa § 208 Tr. zák. Okrem toho sa súdy riadne nevysporiadali ani s obhajobou o prekážky rozhodnutej veci. Tieto skutočnosti podľa neho zakladajú dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., keďže súdu zákon ukladá povinnosť v odôvodnení svojho rozhodnutia vyrovnať sa s obhajobou, čo v tomto prípade mohlo viesť k inému ako odsudzujúcemu rozsudku.

Navrhol preto, aby najvyšší súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. k) vyslovil rozsudkom porušenie zákona, zrušil predmetné uznesenie krajského súdu a prikázal mu vec znova prejednať a rozhodnúť.

V súlade s ustanovením § 376 Trestného poriadku prvostupňový súd dovolanie obvineného doručil na vyjadrenie stranám, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Bánovce nad Bebravou najskôr zrekapituloval priebeh doterajšieho konania a obsah predmetného dovolania. K námietkam, ktoré v podanom dovolaní uplatnil obvinený uviedol, že rozsudok okresného súdu v spojení s uznesením krajského súdu považuje za zákonný a dôvodný. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k) Tr. por. je toho názoru, že obhajoba

sa opätovne pokúša argumentovať porušením zásady ne bis in idem, na ktorú z rovnakých dôvodov poukazovala už v konaní pred súdom prvého stupňa, ako aj v následne podanom odvolaní. Pripomenul rozhodnutie o priestupku sp. zn. OU-BN-OVVS-2019/00365, podľa ktorého bol obvinený uznaný vinným za priestupok proti občianskemu spolunažívaniu, ktorého sa dopustil vo vzťahu ku poškodenej tým spôsobom, že tejto pod vplyvom alkoholu opakovane robil schválnosti tým, že v byte fajčil napriek jej upozorneniam, zatiaľ čo skutok mu kladený za vinu v trestnom konaní spočíval v hádkach, vulgárnych nadávkach, sácaní, vyhrážaní sa smrťou a fyzických atakoch, dôsledkom ktorých boli modriny vzniknuté na tele poškodenej, a ktorý súhrn útokov spôsobil ťažké príkorie, strach a stres u poškodenej. Komparáciou skutkovej vety priestupku a skutkovej vety rozsudku z 29.4.2020 sp. zn. 3T/14/2020 je podľa neho nesporné, že skutok riešený v priestupkovom konaní a skutok prejednávany v trestnom konaní nie sú totožné tak z hľadiska konania, ani z hľadiska následku, pričom jediná totožnosť možno vzhľadnúť v osobách páchatela a poškodenej osoby. Totožnosť konania je preto v danom prípade vylúčená už zo samotného znenia skutkových viet v rozhodnutiach správneho orgánu a súdu, pričom je tiež evidentné, že nie je daná ani totožnosť následku, a to ani čiastočne, keďže je absolútne vylúčené, aby konanie obvineného spočívajúce vo fajčení v byte poškodenej napriek jej zákazu by mohlo na poškodenej zanechať tak závažné následky, aké skonštatoval znalec z odboru psychológia, na rozdiel od konania a jednotlivých útokov opísaných v skutkovej vete rozsudku.

Vzhľadom na uvedené sa v plnom rozsahu stotožňuje s právnym názorom súdov prvého a druhého stupňa, ktoré správne dospeli k záveru, že označený priestupok v žiadnom prípade nevykazuje znaky identickosti s konaním, za ktoré súd obžalovaného odsudzoval a skutkový dej vo výrokovej časti rozhodnutia o priestupku a skutkový dej opísaný v rozsudku sú dve úplne rozdielne konania a rozhodnutie o priestupku za takýchto okolností nemôže predstavovať prekážku ne bis in idem. Opačný výklad by mal za následok faktickú nemožnosť dopustiť sa trestného činu, pokiaľ by totožný páchatel už bol právoplatne postihnutý za priestupok, ktorý spáchal voči tej istej osobe, čo celkom zjavne nezodpovedá zásade ne bis in idem a jej účelu.

Námietky uplatnené podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. boli podľa neho prezentované už pred okresným a krajským súdom. V rámci doktríny „ovocia z otráveného stromu“ dal do pozornosti rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Tdo/44/2019. Nestotožňuje sa ani s dovolaním v časti o tzv. náhradnom delikte, nakoľko z výpovedí svedkýň vykonávaných v inej trestnej veci obžalovaného (podľa § 360 ods. 1 a § 359 ods. 1 Tr. zák. realizovaných Obvodným oddelením PZ Bánovce nad Bebravou pod ČVS:ORP-78/BN-BN-2019) počas 17. - 18. apríla 2019 svedkyne vypovedali primárne k otázkam podstatným pre trestné konanie vo vyššie označenej trestnej veci, pričom z výpovedí samotných svedkýň, ktorými ozrejmovali správanie sa obvineného v bytovom dome a jeho domácnosti vyplynulo podozrenie, že obvinený sa môže dopúšťať aj inej trestnej činnosti, a to konkrétne trestnej činnosti majúcej znaky zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Tr. zák. vo vzťahu k poškodenej, s ktorou býva v spoločnej domácnosti. Výsluchy svedkýň podľa neho neboli zamerané primárne na zisťovanie poznatkov o ďalšej náhradnej trestnej činnosti obvineného, ale tieto plynule vyplynuli z opisu správania sa obvineného v jeho domácom prostredí. Z jednotlivých zápisníc o výsluchoch svedkýň v konaní ČVS: ORP-78/BN-BN-2019 je teda zrejmé, že tieto boli realizované 17. apríla 2019 (ako výsluchy „vo veci“) a 18. apríla 2019 (ako výsluchy „proti osobe po vznesení obvinenia“). Ako príklad uviedol výpoveď svedkyne R. X. z 18. apríla 2019 realizovanej po vznesení obvinenia, ktorá sa začína slovami „pripájam sa k svojej výpovede zo dňa 17.4.2019...“, rovnako aj v prípade výpovede svedkyne K. U.. Už z uvedeného je preto zrejmé, že vôbec nie je vylúčené, že sa svedkyne mohli s poškodenou U. stretnúť v budove polície dňa 17. apríla 2019, kedy samotná poškodená vypovedala na zápisnicu o trestnom oznámení (č.l. 297-298 spisu) vo veci, ktorá bola následne kvalifikovaná podľa § 208 ods. 1 písm. a) Tr. zák., kedy bola vyhotovená aj fotodokumentácia jej zranení, čo potvrdzuje pravdivosť výpovedí svedkýň aj v tom smere, že sa s poškodenou skutočne stretli v budove polície.

S námietkami uvedenými v rámci podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. nesúhlasí, nakoľko sa okresný a krajský súd relevantným a dostatočným spôsobom vysporiadali so všetkými otázkami dôležitými pre trestné konanie a ich rozhodnutia nevykazujú známky arbitrárnosti, ani nepreskúmateľnosti a právne závery, ku ktorým súdy v konaní dospeli, sú riadnym spôsobom zdôvodnené.

Navrhol preto, aby najvyšší súd podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie na neverejnom zasadnutí odmietol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila poškodená U. U. (ďalej len „poškodená“) písomným podaním z 07. januára 2021 v ktorom žiada, aby najvyšší súd vyhovel podanému dovolaniu. Nadalej trvá na svojej výpovedi na hlavnom pojednávaní vrátane časti, kde nechcela na syna podať trestné oznámenie, ako aj, že nie je pravda, že sa za účelom podania trestného oznámenia sama dostavila na políciu. Do Bánoviec nad Bebravou ju na políciu odviezli jej príslušníci, ktorí sami zamkli byt a kľúče jej vrátili až po výsluchu. Necíti sa byť týraná synom. V súčasnosti je sama, a teda sa musí zaobísť bez jeho pomoci popri jej nepriaznivom zdravotnom stave, čo ma na ňu negatívnejší dopad, ako jeho správanie ku nej v čase pred jeho vzatím do väzby.

V vyjadrenia prokurátora a poškodenej sa obvinený ani jeho obhajca nevyjadrili

Následne súd prvého stupňa predložil vec dovolaciemu súdu.

Najvyšší súd zistil, že dovolanie proti napadnutému rozsudku je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. h) Tr. por. a § 566 ods. 3 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.). Dovolanie súčasne spĺňa podmienky uvedené v § 372 a § 373 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por., a nie je daný dôvod na postup súdu podľa § 382 písm. a), písm. b), písm. d), písm. e) ani písm. f) Tr. por. Súčasne však dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú naplnené dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb, ktoré by svojim charakterom mohli mať výrazný vplyv na konanie a jeho procesný výsledok, a preto je potrebné ich odstrániť, a ktoré sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por.

Dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, práve naopak z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. expresis verbis vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Podľa § 371 ods. 1 Tr. por. dovolanie možno podať ak:

- c) zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu,
- g) rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom,
- k) proti obvinenému sa viedlo trestné stíhanie, hoci bolo neprípustné

Podľa ustálenej praxe dovolacieho súdu vo vzťahu k výkladu dovolacích dôvodov uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. k) Tr. por. je potrebné uviesť nasledovné:

Zásadným porušením práva na obhajobu (§ 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.) sa rozumie najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe, teda stav, keď obvinený po určitú časť trestného konania nemal obhajcu napriek tomu, že ho mal mať, a zároveň orgány činné v trestnom konaní alebo súd, v tomto čase skutočne vykonávali úkony trestného konania, ktoré smerovali k vydaniu meritórneho rozhodnutia, ktoré bolo napadnuté dovolaním. Výnimočne môže ísť aj o iné pochybenie súdu alebo orgánov činných v trestnom konaní, v dôsledku ktorého dôjde k odňatiu alebo znemožneniu riadneho uplatnenia procesných práv obvineného. Zároveň je však potrebné zdôrazniť, že nie každé porušenie práva obvineného na obhajobu môže mať za následok konštatovanie naplnenia dovolacieho dôvodu uvedeného

v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Zákon totiž výslovne požaduje, aby išlo o porušenie zásadné. Takéto porušenie musí teda kardinálnym, kľúčovým spôsobom zasiahnuť do možnosti obvineného uplatniť svoje základné právo brániť sa proti tvrdeniam obžaloby. Prípadné porušenie práva na obhajobu, pokiaľ sa zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, preto samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Pri posudzovaní, či v tom ktorom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, je potrebné vychádzať zo všetkých okolností a špecifik konkrétneho prípadu a tieto individuálne ako aj vo vzájomných súvislostiach vyhodnotiť. Právo na obhajobu treba chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. možno uplatniť len v prípade, ak dôjde k porušeniu zákonných ustanovení upravujúcich vykonávanie jednotlivých dôkazných prostriedkov. Vztahuje sa k najdôležitejšej fáze trestného konania - k dokazovaniu. Dokazovanie prebieha v štyroch etapách. Prvou je vyhľadávanie dôkazov, druhou ich zabezpečenie, treťou ich vykonávanie a poslednou etapou dokazovania je hodnotenie dôkazov. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. sa týka predovšetkým tretej etapy dokazovania, t. j. vykonávania dôkazov súdom, ale zahŕňa aj predchádzajúce dve štádiá dokazovania (vyhľadávanie a zabezpečovanie), pretože dôkazy zadovážené v rozpore so zákonom, eventuálne získané nezákonným donútením alebo hrozbou s výnimkou prípadu, keď sa použije ako dôkaz proti osobe, ktorá také donútenie alebo hrozbu donútenia použila (§ 119 ods. 4 Tr. por.), nie sú v trestnom konaní použiteľné a hodnotiteľné. V rámci uvedeného dovolacieho dôvodu sa preto skúma predovšetkým postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu pri získavaní a vykonávaní dôkazov, ktoré slúžili ako podklad pre rozhodnutie vo veci.

V rámci dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 371 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku obvinený namieta nepripustnosť trestného stíhania, nakoľko podľa neho je daná čiastočná totožnosť skutku so skutkom prejedanými v rámci priestupku.

Podľa § 2 ods. 8 Tr. por. nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevyklučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.

Podľa § 9 ods. 1 písm. e) Tr. por. trestné stíhanie nemožno začať, a ak už bolo začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené ak ide o osobu, proti ktorej sa skoršie stíhanie pre ten istý skutok skončilo právoplatným rozsudkom súdu alebo bolo právoplatne zastavené, podmienene zastavené a obvinený sa osvedčil alebo sa skončilo schválením zmiernu a zastavením trestného stíhania, ak rozhodnutie nebolo v predpísanom konaní zrušené.

S uvedenou námietkou sa už vysporiadal okresný súd v rámci svojho rozsudku, kde uviedol: „Obžalovaný bol pre vulgárne správanie a schválnosti voči poškodenej postihnutý aj priestupkovo ako to vyplynulo zo spisu Okresného úradu Bánovce nad Bebravou OU-BN-OVVS-2019/003965, toto konanie však nemá znaky identickosti s konaním, za ktoré súd obžalovaného odsudzoval.“ Najvyšší súd k tomu doplnia, že zo skutkovej vety predmetného rozhodnutia vyplýva, že obvinený dňa 16.04.2019 v čase asi o 17:00 hod. mal v mieste trvalého bydliska vulgárne opakovane nadávať na adresu susedov pod vplyvom alkoholu, pričom mal v byte opakovane fajčiť, napriek opakovaným upozorneniam svojej matky U. U., čím jej mal robiť schválnosti. Z rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva že obvinený blízkej osobe - matke spôsobil fyzické a psychické utrpenia bitím, údermi, ponižovaním, pohŕdavým zaobchádzaním, vyhrážaním, vyvolávaním strachu a stresu. Porovnaním oboch skutkových viet je bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, že išlo o dva rôzne skutky, pričom nie je daná totožnosť skutkov ani čiastočne.

V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) obvinený namieta, že sa súd nedostatočne vysporiadal s jeho obhajobou ani s prekážkou veci už rozhodnutej.

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu uplatnenému podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku potom

najvyšší súd v kontexte uvedených zistení považuje za žiaduce pripomenúť, že vlastné hodnotenie dôkazov podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom. Tak, ako pre zisťovanie skutkového stavu vecí, aj pre samotné hodnotenie dôkazov platia v trestnom konaní zákonom stanovené pravidlá, podľa ktorých je potrebné zisťovať skutkový stav vecí v rozsahu, ktorý je nevyhnutný pre rozhodnutie. Trestný poriadok pritom nestanovuje žiadne pravidlá, pokiaľ ide o mieru dôkazov potrebných na preukázanie určitej skutočnosti, ani váhu jednotlivých dôkazov. Platí zásada voľného hodnotenia dôkazov vyjadrená v § 2 ods. 12 Trestného poriadku, v zmysle ktorej orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán. Najvyšší súd v rámci dovolacieho konania nemôže opätovne prehodnocovať vykonané dôkazy podľa predstáv obvineného - dovolateľa, pretože takéto oprávnenie mu zo zákona nevyplýva. Hodnotenie dôkazov totižto nenaplnia žiadny dovolací dôvod.

Ako už bolo vyššie uvedené, prvostupňový súd sa v dostatočnej miere vysporiadal s námietkou obvineného smerujúcou k stíhaniu za čin, za ktorý bol sankcionovaný v rámci priestupkového konania. K výhradám nevysporiadania sa s jeho námietkami je potrebné pripomenúť, že dovolateľ nešpecifikoval, s ktorými námietkami sa odvolací súd nevysporiadal v dostatočnej miere, resp. vôbec nevysporiadal. S prihliadnutím na túto skutočnosť, najvyšší súd preskúmal rozhodnutia súdov prvého a druhého stupňa, ako aj odvolacích námietok a dospel k záveru, že nezistil žiadnu námietku obhajoby, s ktorou sa súdy nevysporiadali. K tomu je však potrebné pripomenúť, že samotné hodnotenie či už rozsahu alebo, v danom prípade najmä výsledkov vykonaného dokazovania a z neho vyplývajúce ustálenie priebehu skutkového deja a ďalších okolností spáchania žalovaného skutku, ako už bolo uvedené, nemôže byť predmetom prieskumnej právomoci dovolacieho súdu.

Zároveň sa k vyššie vymedzeným námietkam obvineného žiada v kontexte dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku poznamenať, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov. Výkonanie a hodnotenie dôkazov odlišne od predstáv a želaní obvineného teda nie je porušením práva na obhajobu, a preto nemôže napĺňať ani dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Námietky obvineného k hodnoteniu dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá jeho predstavám, tak svojím obsahom nenapĺňajú nielen obvineným označený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ale ani žiaden iný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

V tejto súvislosti nemožno opomenúť ani skutočnosť, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe platí, že nedostatok odôvodnenia rozhodnutia súdu sám osebe nie je dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktoré predpokladá porušenie práva na obhajobu len v procesnoprávnom význame a nezahŕňa aj prípady nedostatku odôvodnenia súdneho rozhodnutia (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. marca 2009, sp. zn. III. ÚS 83/2009), pričom dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné (§ 371 ods. 7 Trestného poriadku).

Pri uplatnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. obvinený namietal porušenie § 132 ods. 2 Tr. por., keď v rámci výsluchov svedkýň K. U., R. X., F. T. a M. T. podľa neho boli zisťované aj iné skutočnosti, ktoré nesúviseli s trestným stíhaním.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať len v takých prípadoch, keď zistené porušenie zákona svojou povahou a závažnosťou zodpovedá porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Nesprávny procesný postup pri získaní alebo vykonávaní dôkazov tak môže viesť k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu iba vtedy, ak mal negatívny materiálny dopad na práva obvineného, teda vtedy, ak odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého získanie alebo vykonanie sa spochybňuje (bližšie vid' R 24/2020-I).

Svedkyne boli vypočúvané Obvodnom oddelení Policajného zboru v Bánovciach nad Bebravou v konaní vedeným pod ČVS:ORP-78/BN-BN-2019 pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 Tr. zák. Po preskúmaní ich výpovedí nebolo zistené, že došlo k zisťovaniu akýchkoľvek skutočností, ktoré nesúvisia s prejedávanou trestnou vecou. Okrem toho samotný dovolateľ nešpecifikoval konkrétne skutočnosti, ktorých zisťovaním malo podľa neho dôjsť k porušeniu § 132 ods. 2 Tr. por.

Keďže z vykonaných výpovedí boli zistené informácie, z ktorých vyplynulo podozrenie zo spáchania zločinu podľa § 208 ods. 1 písm. a) Tr. por., orgány činné v trestnom konaní postupovali správne, keď odstúpili časť spisového materiálu spojeného s týmto podozrením vecne a miestne príslušnému útvaru na prejednanie a rozhodnutie.

Ostatné námietky obvineného smerovali k polemike s názormi súdov nižšieho stupňa a tým aj k správnosti zistenia skutkového stavu. Ten by však bolo možné napádať jedine podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku prostredníctvom dovolania ministra spravodlivosti, ktorý však koná iba na podnet. Navyše hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý by zodpovedal predstavám obvineného, nepatrí pod žiadny dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Na podklade týchto úvah Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.